

▲ Byggesett: Ål-hytta er basert på en grunnmodul på 80x120. To moduler gir et lite soverom, fire et kjøkken osv. For å gli best mulig inn i terrenget er hytta holdt så lav som mulig.

FOTO: LUND OG SLAATTO

Ål-hytta: For deg og meg

Ål kommune utlyste i 1966 arkitektkonkurransen «Bedre hyttetyper for fjellområder». I tittelen lå erkjennelsen av at fjellhyttene her i landet ofte representerte middelmådig arkitektur. Så vel enkeltvis som i større områder kunne hyttebebyggelsen ofte ødelegge vakre fjellområder.

Det kom inn hele 147 utkast til konkurransen. Ål-hytta er et videreutviklet resultat av andrepremieutkastet «Stev om stav og stolpe», tegnet av arkitektene Lund og Slaatto og medarbeider Jon Haug. Utkastet ble kjøpt av Ål Hyttebygg, og Haug fikk hovedansvaret for å utvikle prosjektet videre slik at det egnet seg for elementproduksjon i fabrikk. Hovedpoenget var å kunne tilby en enkel og funksjonell hytte, utformet i overensstemmelse med god norsk byggeskikk. Den skulle ikke være dyrere enn at den var tilgjengelig for mange, og den skulle være rask å oppføre. En hytte på 60 kvadratmeter skulle kunne stå ferdig på to-tre uker.

FAKTA

- Tegnet av Jon Haug, Kjell Lund og Nils Slaatto til en arkitektkonkurranse utlyst i 1966.
- Den første hytta ble oppført av Ål Hyttebygg samme år.
- Stilmessig føyer hytta seg inn i tidlig strukturalisme, utformet i overensstemmelse med «god norsk byggeskikk».

Ål-hytta er basert på en grunnmodul på 80 x 210 cm, som tilsvarer en vanlig seng. To moduler gir et lite soverom, fire moduler et stort soverom, eller et kjøkken eller en peiskrok. I Byggekunst 3/1997 har Jon Haug forklart systemet slik: «Modulene grupperer seg på hver side av

En hytte på 60 kvm skulle stå ferdig på to-tre uker.

en midtgang, som også tjener som utvidelse av oppholdssonene. Over dette modulnettet ligger et stolpebåret tak, og mellom stolpene monteres gulvelementer, veggelementer og tak. Der man trenger mindre bygninger, kan midtgangen sløyfes, trenger man større bredder, fordobles midtgangen; slik kan man altså operere med flere mulige bredder i tverrsnittet.»

Alle vegger leveres ferdig isolert og kledd på begge sider, med dører og vinduer satt inn. Taket leveres ferdig tilkappet, og bygges på stedet. En normal, liten hytte er under tak i løpet av et par dager, og er ferdig innredet etter to-tre uker. For å gli best mulig inn i terrenget, er Ål-hytta holdt så lav som mulig. Takhøyden innvendig er bare 1,88 meter ved ytterveggen. Takvinkelen er 28 grader.

Planløsningen er delvis åpen, med

full takhøyde og hems i stuen. Bruken av ubehandlet tre gjør interiøret varmt og vennlig. Arkitekten har også tegnet møbler i overensstemmelse med hyttas karakter.

De fleste av de oppsatte Ål-hyttene er forskjellige. Størrelse, planløsning og fasadeutforming varierer sterkt. Arkitekt Haug forklarer det slik: «Født i strukturalismens barndom og med mange av dens kjennetegn er Ål-hytta bevis på at den opprinnelige idé med det tilpasningsdyktige byggesystemet har virket i praksis – ikke bare som rent plantekniske gymnastikkøvelser, men som individuelt komponerte romkombinasjoner for den enkelte» (Byggekunst 3/1997).

Likevel: Uansett hvor bra Ål-hytta i prinsippet er, kan man finne eksempler som ikke er som de skal være. Produsenten tilbyr individuell veiledning og hjelp fra arkitekten, men ikke alle velger denne løsningen. Hytta kan dermed bli uheldig utformet, galt plassert på tomten, eller også vanlig, bli lagt altfor høyt i terrenget.

De harde fakta har sin egen sjarm når det kommer til Ål-hytte-fenomenet: Til sammen er det oppført cirka 3000 Ål-hytter her i landet, og hytta er fortsatt i produksjon. Ål-hytter er bygget i varianter fra 9 til 360 kvm, og selv om de fleste er oppført i Norge, finnes det i dag også hytter i England, Tyskland, Belgia, Frankrike, Danmark, Island, Sverige, Japan og Kina.

HILD SØRBY

Juryens begrunnelse

■ Ål-hytta har brakt en markant fornyelse i norsk hyttebebyggelse og tilført hytteområder over hele landet store kvaliteter. Med sin tradisjonsbevisste stolpe/dragerkonstruksjon, sin gjennomførte enkelhet og sine harmoniske proporsjoner er Ål-hytta en moderne, funksjonell representant for god, norsk trearkitektur slik vi kjenner den fra gammelt av i norske dalfører. Hytta var i utgangspunktet ment for fjellet, men har vist seg å passe godt inn også i kystterreng mellom knauser og svaberg.

■ Ål-hytta er en modulbasert typehytte, basert på en konstruksjon av stolper, bjelker og utfyllende veggelementer. Hytta, som skal være beiset, har lav mønehøyde, er ofte langstrakt, og kan ligge svært godt i terrenget. Saltak tekket med impregnerte trebord (eventuelt torv) bidrar til å knytte bygningen til landskapet. Ubehandlet tre er gjennomgående brukt i innredningen. Smale, langsgående vinduer gir maksimal kontakt med naturen.

■ Juryen har lagt vekt på at hytta har utallige variasjonsmuligheter, og at den kan tilpasses hver familie uten å miste sin særegne karakter.